

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Kül. molesztortuza 181. szám.

Megjelen a lap hetenként 3-szor a m. kedden, esütörtökön és szombaton délel. Ára évfolyamra 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. minden hirdetés után 30 kr. bálygadj. Elkészítése s hirdetés a kiadó hivatalnál kezelik.

A nyilvántartás cikkei sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez szimrendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középütele, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

## K. KÖZLÖNY

april-junius évfolyamára.

Egész évre 12 forint o. ért.

Fél évre 6 " " " "

Évfolyamra 3 " " " "

Tisztelt előfizetők! az előfizetési pénzeket kiadónk STEIN JÁNOSHOZ (bel-középütele Stein könyvkereskedése) méltóztatassal beküldeni, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

A „K. Közlöny” szerkesztősége.

2<sup>o</sup> é. t. mártius 25.

(D.) Az országgyűlés utóbbi tényei közül főfontosságot tulajdoníthatunk Deák Ferencz azon indítványának, mely szerint egy tizenkettős bizottmány állítottatott fel a végre, hogy a törvényhozás által megoldandó különböző kérdésekre nézve tervjavaslatokat készítenő különböző bizottmányok szervezetéről, azoknak hatásköréről s teendőiről tervet állítson meg, s terjesztse az országgyűlés elé.

A mint e lapok figyelmes olvasói emlékezhetnek Deák indítványára, az a törvényhozás minden sürgetőbb teendői iránt ezen bizottmányok előmunkálatai alapján intézkedni óhajt; a választási törvény, a megyék rendezése, a kodificatiót felölő törvényreform, az erdélyi részek uniójának teljes átvitele, az ország, vallás s közoktatás ügyeinek reformja, az államgazdálkodási ügyek s nyilvános intézeteink kérdései, mind tárgyaiul jelöltettek ki az indítványozó által; a tervezendő s kinevezendő bizottmányok előmunkálatai alapján országgyűlési tanácskozással.

Es valóban nem is lehet alkotmányos létünk sok részben megrongált mozdonyát másképp utba indítani, mint úgy, ha minden részeinek kiújítására egyszerre és együttesen működik a törvényhozás; mert a kérdések igen szoros összeköttetésben állanak egymással, s hogy sok példát e részben föl ne hozunk, elég csak Erdély összeillesztésére gondolnunk, mely közigazgatásilag s igazságszolgáltatásilag is még mind a Bach-rendszer verordnjainak nyomása alatt áll, még az anyakirályság is, habár az országbírói értekezlet által egy átmeneti hidat teremtett, de e részben megállapodásban nincs, s így valamely végleges intézmény előállítására a királyság egész területére nézve annyira szükség, hogy a nélkül egy kormány sem képes a kormányzásban aképp indulni meg, hogy a legnagyobb anomaliákba, s a polgárok kiegyenlíthetlen panaszai s békületlenségébe ne ütközzék.

Habár az indítványozó kétkedik abban, hogy már ez országgyűlés mindent elvégezessen, mindamellett indítványainak legnagyobb része oly természetű, a melynek elintézése nélkül az országgyűlés el nem oszthat, ha mindjárt hosszú parlamentté is kellend annak válnia, máskülönben a kormánynak igen sok lényeges kérdésben nem lesz más módja, mint alaptörvényeink ellenére újból pátensekkel kormányozni.

Igy provisoriumra provisorium születnék, s egy egész nemzedék élete oly kormány-experimentációk tárgyává válnék, a melyek üdvöt és megállapodást nem hozhatnak, s nemcsak az országos, de az egyéni jóllét és előhaladásnak is végtelen hátrányára fogának szolgálni.

Sőt vannak kérdések, melyeket a társ-kérdések eldöntése nélkül megállapítani nem lehet, és ilyen kiválólág Erdély assimilatioja. A választási jog szabályozása, s az igazságszolgáltatás s közigazgatás rendezése előtt hogyan lehet az unio részleteit alkalmazni? A főkérdésben, a közös törvényhozásban s közös kormányban levő egység pedig, a mely törvénybe van ígátva s tetteleg életbe léptetve, újabb kérdés alá nem jöhet, ez visszavonhatatlan tény.

Szoros összeköttetésben állanak tehát legnagyobb részben egymással mindazon kérdések, melyekre nézve a bizottmányok választatni fognak; s az országgyűlés célja éppen nem volna elérve, ha eloszolnék avagy csak meg is szakították mindaddig, míg ezen kérdéseket megvitatták, a függő hely-

zet helyében pozitív intézkedéseket, kötelező törvényeket nem állított.

Igen fontosnak tartjuk ezen indítvány irányát és elvét a birodalmi függő kérdésekre vonatkozólag is. Az ország képviselte ez által a sérelmi és passiv ellentállási térről a cselekvés terére megy át, ő meg fogja tenni teendőit az alkotmány által kiszabott határok között, s ha az eredmény elmarad, a felelőség nem rajta fog fekünni.

Az országgyűlés a felettebb tagadó hangon szerkesztett legutóbbi leiratra elmondván ellenvetéseit, s körvonaloztván saját alkotmányos álláspontját, a koronára bizza át alkotmányos teendőinek teljesítését, ő maga akadálytalanul fog előre haladni a törvényalkotás útján, remélve, hogy mikorra a törvény projectumai elkészülnek, lesz akkorra felelős kormány, ki azt az uralkodó Felség elébe terjesztse, s lesz koronázott király, a ki azt szentesítse azon apostoli hatalmával fogva, melylyel őt a magyar nemzet alkotmánya ruházta fel.

Es nincs kétség, hogy ha valami eloszlathatja egyrészt a korona aggodalmait, másrészt a birodalom másik felének fölgerjesztett féltékenységet, s még a bennlakó nemzetiségek talán a legnagyobb részben felesleges tünődéseit; az nem lehet egyéb, mint a törvényhozó gyűlés, mindezen tárgyak s kérdések körül kifejtett elveinek a törvény-projectumokban leendő nyilvánulása.

Ekkor a jogaiban biztosított koronának nem foghat senki tanácsot adhatti a szintgy jogosult ország kívánalmainak s igényeinek elutasítására, az örökös tartományok föllelendik azon tért, mely az övék vala os idők óta, s melynél többet elfoglalniok sem emberi, sem pozitív törvényeknél fogva nem lehet, s ott saját rendszerükben véghez viedik azon átalakítást, mely szükséges rájuk nézve, hogy a részökre megígért alkotmány testté és vérré váljon. A bennlakó nemzetiségek követeléseit pedig a törvényhozás mindkét tényezőjének közmegállapodásához képest megítéltetnek, s megállapodás lesz a törvény, mely minden honpolgárt kötelez, s mely midőn az egy ország fogalmán belül a jog-egyenlőség elvét kimondotta, igazságtalan már csak ez elvnel fogva sem lehet sem az egyének, sem az egyének összességéből álló nemzetiségek iránt.

Nagyon természetes, hogy a törvényhozás éppen nem lehet hivatta a tulkövetelések szédelgő alkalmazására. Oly játék ez, mely megy átmeneti időkben, s a vesztegető kormányok szélkakasai gyanánt szolgálhat, de a maradandó állapot csakis átvihető és gyakorlati igazságokat foglalhat el; ennél fogva alkotmányunk teljesedése nem a vérmes álmok, és nemzetiségi utópiák teljese-dése lesz; hanem lesz alkalmazása az emberi és társadalmi jognak, alkalmazása az emberiség által elfogadott alkotmányos eszméknek; állapot, melyben a józan többség fölleli polgári és egyéni nyugalomát, s az ország visszanyeri a cselekvés azon terét, a honnan biztosan fejlődhetik tovább az emberiség közös fejlődésével.

Nagyon természetesen, mi jól látjuk magunk előtt a scyllat és charibdiszt; de valamiképp mióta a hajók útját a gőz használata által az emberi ész biztosabban kimérvén, a tengerészet nincs annyira átlávetve a változó szelek játékának, a scylla charibdisz régis veszélyei nagy részben elenyésztek: azonképp ezen politikai szirtek és örvények biztosan megkerülhetők, ha nem a változó szelek után üzünk politikát, hanem járunk az ész, és tapasztalat által kipróbált utakon, vagy is haladunk a törvény, és alkotmány biztos utain, a mely minket a reánk csapkodó kisebb s nagyobb hullámok közt is a célhoz a legbiztosabban elvezet.

Látni való tehát törvényhozásunk cselekvési irányából, hogy az utóbbi válaszleirat és felirat, csak oly incidensek, a melyek a dolgok menetét meg nem állították, és e dolgok menetében a fejlődő eszmék s megállapodások olyanok lehetnek, a melyek mellett elévülnek azon aggodalmak, a melyek, melyek amabban felmerültek, s kiderülnek azon igazságoknak veszélytelenségei s gyakorlatiasságai, melyek emennek elméletében felállítottak.

Igy a dolgok rendszeres fejlődése némileg meg van indítva, s ezt annál inkább lehet állítanunk, mert ugy a birodalmi, mint az európai sajtó kérdéseink fejlődéseit meg-szakítva nem látja, Magyarország magatar-tásának higgadsága, és bölcsesége általános elismerésben részesül, és valóban, ha e higgadság s bölcsesség meg nem fogja hozni a kívánt eredményeket: akkor valóban nem marad egyéb hátra, mint kimondani, miképp az austriai monarchia oly szerencsétlen helyzetbe jutott, hogy azt alkotmányosan kormányozni s önmagában kibékíteni lehet-lenség.

## A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara kérvénye a magyar országgyűléshez, a n. várad-bodzai vasut ügyében.

Azon számos alkalmak között, melyeket a mély bódolattal alólított kereskedelmi és iparkamara felhasznál, hogy területének legfontosabb érdeke mellett szót emeljen, alig volt egy is kedvezőbb, s alig lehetett remény alaposabb, hogy szava viszbangra talál ott, hová intéztetis, mint éppen a jelen alkalom, midőn már sokszor megújított, s bár többször méltányosnak talált, de nem teljesített kérelmét, szerencsés lehet a két testvérbaza országgyűlésileg egybegyűlt képviselői elébe terjeszténi.

Egy évtizednél több idő telt el, mióta a Királyhágón inneni részek, a vasutak szükségét érezve, s megértve, hogy ezek nélkül a legnagyobb erő-megfeszítés mellett is hátra kell maradnunk az ipar, kereskedelem és mivelődés terén, minden nemzeti-ségi kérdésen föllemelkedve egyaránt óhajtották, egyaránt kérték és sürgették egy erdélyi vasut-vonal engedélyezését.

Az austriai birodalom egyetlen országa ez, mely maig is nélkülözi a vasutak előnyeit. Mig minden más tartományok a világ-piaczokkal közvetlen összeköttetésnek örülnek vasuti hálózatok által, ez maig is el van szigetelve a mivelődés terétől, s inkább a keleti hanyatló tartományoknak vagyunk ki-gészítő részei a helyett, hogy a nyugoti miveltség-gel kapcsolatban állván, ennek legyünk védőbástyái.

Erdélynek ásvány-gazdasága, kedvező éghaj-lati helyzete, számos folyói, dús erdőzete s élelmi és gyári iparra alkalmas terményeinek sokfélesége és bősége csiráit rejti magokban egy jobb jövő-nek, s még remélni engedik, hogy kis hazánk, fe-ledve minden veszteségeket, feledve a most már te-tőpontjához közeledő s végromlással fenyegető nyo-mort, ki fog egykor bontakozni a szellemi és anyagi tepedés bilincseiből. De csak ez egy az, mi e hanyatlásnak indult országot felemelheti, mi meg-százaszorozhatja az erőket, hogy lerázva a szegénység bénító lánczeit, megújultan kapcsolódhassék a rég nélkülözött anya-hoz. S ez egy, az, ha or-szágunkat észszerűen beosztott vasutak hálózák át, s a közlekedés óriási mérvbeni könnyítése által becsesé lesznek kincseink, melyek most értéknél-küllek, mint Robinson arany darabjai.

Az erdélyi vasut szükségessége országos, bi-rodalmi, sőt világkereskedelmi tekintetben annyira általánosán megvitott és elismert, s minden ké-tségen föltű álló igazság, hogy annak bővebb fejte-getésével, részletes bizonyítgatásával nem tarthatja szükségesnek ez alázattal alólított kereskedelmi ka-mara a tisztelt képviselőház figyelmét, s sokkal na-gyobb fontosságra teendőkkel elfoglalt idejét igény-be venni, annyival is inkább, mert ha volna bang, mely ezt tagadná, a mélyen tisztelt képviselők so-raiban számos lelkes hazánkfaikat erős oltalmára számíthatunk.

Jelen alázatos felterjesztésünknek kettős cél-ja következik: az országos vasut-hálózat megépítését, s a vasutak általános megépítését. Egyik, hogy a tisztelt képviselőház nagy be-folyásún közbenjárását a magas kormánytól s neve-zetesen ö. kir. ap. Felségénél annak kieszközölé-sé iránt felkérjük, hogy az erdélyi vasutnak minél gyorsabb létesítése viszonylatlanul kimondassék; másik, hogy éppen a nagyvár-bodzai vonal, ka-róly-ferhérvári és nagy-szebeni szárnyvonalával le-gyen az, melynek engedélyezése első helyen meg-történjen.

Alázatos kérelmünk első ágára — az erdélyi vasutnak gyors létesítésére nézve, kevés mit felemlíteni szándékunk.

Az elmúlt 17 év súlyos nyomai hazánk min-den vidékein személhetők, de a Királyhágón inne-ni részek, melyek az ipar és kereskedelem nagyobb forgalmától elzárva, az utóbbi évek elemi csapásai által létük alapján megígátva vannak, legkirívóbb példái a kedvezőtlen körülmények miatti hátrama-radásnak. Kereskedelmünk fel van akadva, iparunk

banyatlik, s az általános szegénység gyermekeink neveltetését, szellemi életünk fejlődését lehetetlenné teszi, s ez által a jövőt, mint ijesztő és szegényítő képet rajzolja előnkbe. Csak gyors és rögtöni meg-újítása életreink fennakadt forgalmának adhat új erőt, új tápot a gyengeség miatt magán segíteni nem képes ország-részeknek. Vajha — mint ezt testvé-r-hazánkunk egy nagy érdemi fia nem régen éppen erre czélolva mondá — „e szónak „már késő” egy új és igen szomorn rajzát ne legyünk kénytelenek tapasztalni és megélni.”

Kérelmünk második ága, hogy a nagyvár-bodzai vonal legyen első helyen engedélyezve, szin-tén nem igényel ezuttal hosszabb támogatást ré-szünkről.

Oly sok mi e vonal ellen és mellett eddig el-mondatott, annyira tisztázva vannak e tekintetben a nézetek, s annyira általánosán el van ismervé e vonalnak nemzet-gazdasági előnye minden más ter-vezett erdélyi vasutvonalok felett, hogy e tekintet-ben is nem csak a Királyhágón inneni részek kö-veteinek, hanem az összes mélyen tisztelt képvise-lő-testületnek pártfogására bízott, s reményünkbeni családásnak minden félelme nélkül, számíthatunk.

Es valóban, ha számba vesszük a tekinté-lyeket, melyek ezen vonal mellett és ellen nyil-atkoztak, lehetetlen szűkségét látni mindazon ada-tok újabb előszámolásának, melyek ezen vonalnak egyedüli észszerűségét minden kétségen föltű emelik. Ott az erdélyi legeskevényebb számu nemzeti-ségnek egy töredéke, támogatva a bureaucratia ne-hány nagy befolyású, de olyan tagja által, kik nem atallották befolyásukat az ország és összes népes-ség leghatarozottabb érdekeinek ellenében, politi-kai céljaik s — bár nem akarjuk mondani rossz indulatú, de mindenesetre rossz irányú — terveik ki-vitelére, s magán érdekek előmozdítására felhasz-nálni.

Ezzel szemben a nagyvár-bodzai vonal mel-lét nyilatkoztak a tekintélyesebb irodalmi közlő-nyök kivétel nélkül, mit méltán mondhatunk az or-szágos közvélemény nyilvánulásának, — Erdélynek három utolsó katonai kormányzója; — a legtek-télyesebb katonai s polgári, a magas kormány és magán vállalkozók által végrehajtott mérnöki vizs-gálatok és munkálatok vezetői. Nyilatkoztak az er-délyi birtokosság, mely ezen vonal észszerűségé-nek tetteles tanúságául legsanyarubb vagyoni kö-rülményei közt is kész volt tetemes pénz-áldozatok-kal és százezerket képviselő anyag és munkaerő felajánlásával járulni ezen szebb jövőt ígérő vállalat előmozdításához.

Nyilatkoztak e vonal mellett okadatott számos felterjesztéseikben a brassói és ezen hódolattal alól-ított kereskedelmi kamara is.

Végre, mint nemzetgazdasági tekintetben figye-lemlre és pártolásra minden tervezett erdélyi vasut-vonalok között egyedül méltó és szükségést jelelte ki ezen általunk is hön pártolt vonalat a pesti or-szágos gazdasági egyesület is, és éppen ezen or-szágos egyesület nyilatkozatát tekintjük mi legna-gyobb fontosságúnak és döntőnek azért, mert e nyilatkozat, mint köztudomású dolog, ugy tétetett, mint az egész ország közvéleményének tolmácsolá-sa és akkor történt, midőn más hivatalos közegek hiányában ezen testület érezhette magát egyedül hivatottnak ily fontos nemzetgazdasági kérdésben a baza nevében nyilatkozni.

Ezen alázattal alólított kamara nem érezheti magát hivatottnak, hogy a mélyen t. képviselőház munkálkodásának irányát csak legkisebb mérvben is kijelölje. A tisztelt háznak megközelíthetetlen bölcsesége a közös érdekek előmozdítására irányzott osztatlan és fáradhatlan törekvése meg fogják — nem kétkedünk — találni az utat, mely ezen álta-lunk most ismételtlen szorgalmazott ügyet végmeg-oldásához vezetendi.

Csak erős meggyőződésünk vagyunk bátrak kifejezni az iránt, hogy a mélyen tisztelt képviselő-ház határozatilag kimondott végzése, melyszerint ezen nagy-vár-bodzai vonal, karóly-ferhérvári és nagy-szebeni szárnyvonalal az ország és birodalom érdekeinek egyedül megfelelő és olyan, mely annak idejében a törvényhozás útján megállítandó kedvez-ményekre, milyenek p. o. kamatbiztosítás, adómen-tesség stb. számot tarthat, elég leend arra, hogy Európa pénzpiacainak figyelmét ezen vonalra for-dítván, annak gyors létesítésére szükséges vállalko-zók jelentkezzenek.

Alólított kereskedelmi és iparkamara, midőn ezen felterjesztésében területének, sőt az egész or-szágnak óhajtatást híven tolmácsoltunk lenni hiszi, egyfelől azon alázatos kérelmét ismétli, hogy a mélyen tisztelt képviselőház az itt pártolt vasut-vonalnak minél hamarábbi létesítése iránt a szűksé-

A szent ünnepek miatt lapunk jövő száma csütörtökön jelenik meg.

geseket bíles belátása szerint elintézni kegyesked-jék, másfelől azon erős bizalmának bátorodik ki-fejezését adni, hogy a legjobb, legegyszerűbb és legrövidebb utat, mely több mint egy évtized óta szükségesnek elismert vasútvonal tétleges becsül-téhez vezet, a ház tagjainak bölcsesége és szakértő ismeretei segítségével meg fogja találni és felhasználni a kedvező alkalmat, melytől oly rég el voltunk zárva, s mely most felséges fejedelmünk kegyelme által nyújtott arra, hogy szeretett hazánk-nak anyagi érdekeit, mint szellemi haladásunk leg-nevezetesebb tényezőit erkölcsi erejének egész su-lyával támogathassa és előre segíthesse, s bízva a mélyen tisztelt képviselőház tétleges pártfogásában, remélmi szeretjük, hogy nem sokára megérjük sok-szor megújított kérelmünknek, legforróbb óhaját-sunknak teljesedését, midőn a két biza szellemi és politikai egyesülését egy harmadik a physical egye-sülés fogja követni: vasúthálózatok erős kapcsaival csatoltatván egybe a két hazának szíve: Pest és Kolozsvár.

Kolozsvárt, mart. 15-kén 1865.

A kereskedelmi és iparkamara.

Dietrich Samu, Gáman Zsigmond,  
elnök. titkár.

## Az erdélyi szász nemzeti egyetemnek

1866. mart. 3-dikáról kelt legalázato-sabb felirata az 1865. dec. 25-diki leg-felsőbb leiratra, mely a magyar országgyü-lésre való követküldésről szól:

Cs. Kir. Apostoli Felség!

Legkegyelmesebb Császár és Ur!

Mióta Erdély, az akkor független önálló „ál-lam“ 1688-ban szabad szerződésileg „Magyarország királyához visszatért“, s „I. Leopold dicsőséges ró-mai császár s örökös magyar király s utódainak atyai erős védelme alá“ állt; mióta az országunk Nagy Szebenben összegyűlt rendei 1722. martius 30-kán a pragmatica sanctiót elfogadták s a nagy-szebeni országgyűlés azt, hogy „az austriai Ház-nak e fejedelemség körül szerzett, balbatatlan ér-demei“ s a lakosságnak ezért állandó hálás érzi-telének tartós bizonyosságát adja, 1744-ben az or-szág törvényei közé ünnepélyesen beigtatá, nem volt az ország és különféle népei érdekeit mélyeb-ben érintő s a birodalom összkifejlesztésére nézve ez oldalról fontosabb államtény, mint Erdélynek rö-vid idővel ezélt ismét tárgyalásra került unioja Magyarországgal.

S midőn a legalázatosabb szász nemzeti egye-tem inditatta az 1865. dec. 25-diki legfelsőbb le-irat által, melyben sokaknak aggodalma amaz unio tényleges valószínűségének kezdetét látta, jobbágyi hó-dolattal arra látja magát késztetve, hogy mint a szászöld összes lakosságának törvényes közege erre vonatkozó jognézetét és jogi aggodalmait ugyanazon nyíltsággal, mint azt 1865. diki novemb. 6-diki legalázatosabb feliratában tette, a legmagasb trón elé terjeszse, a köteleességért s azon erő-teljes tudat lelkesíti, hogy az 1862-dik évi october 17-diki legkegyelmeseb elhatározás értelmében, Fel-séged s a legfelsőbb császári Ház iránti „mindig bebizonyult hűségének és ragaszkodásának“ újabb kifejezést ad.

I. Hogy Erdély, midőn még a mohácsi csata előtt (1526) a magyar királysággal állami összeköt-tetésben volt, még akkor is avval nem vala össze-olvasztva, hanem sok irányban saját, a Magyaror-szágtól elvileg különböző jogállam- és népelettel bírt, mely már a legrégibb idő óta saját ország-gyűlések s a politikailag jogosult nemzeti tör-vényhozási illetékességgel ellátott képviselőinek ürvendett, hogy különösen a szász nemzet a király alatti közvetlen alárendeltségben, alkotmány, kép-viselet- s jogszolgáltatásra nézve a „magyar koro-nának önálló, külön ága“ volt: e mellett Magyar-ország története és törvénykönyvei ama századok hosszú során át bingos bizonyosságot tesznek. Az erdélyi rendek jognézete tehát tökéletesen megfelel a történeti igazságnak, midőn az 1744-iki I. tör-vénycikkelyben kinyilatkoztatják: „Transsilvaniae principatus antea quidem aliquot retro seculis sacrae regni Hungariae coronae membrum, sed tunc quo-que pro seorsiva et distinctae ab eo jurisdictionis provincia sub Vajvodarum directione et partium Transilvanarum titulo habitus, diversisque nonnullis suis particularibus legibus ac statutis fruitus ac gavisus.“

Tény, hogy a mohácsi csata után egy 12 évi háború, melyben a szász nemzet áldozatrakész, Fel-séged legmagasb öse, I. Ferdinánd által dicsőreleg elismert hűséggel az austriai Ház mellett állt, Erd-élyt Magyarországtól elszakasztá.

Másfél századon át önálló, független feje-de lemség levén, s mint ilyen Európa közjoga által elismertetvén, a 17-dik század végével kötő meg Magyarországhoz jötté nélkül ama szerződése-keket, melyek ezutánra az austriai Házról adtak neki fejedelmeket; sőt jellemző, hogy Erdélyi rendei már akkor a leghatározottabban ellentálltak az ország-nak Magyarországgal való egyesítésének itt ott fel-merülő gondolata ellenében. Így az erdélyi rendek 1692-ben a császári udvarhoz küldött követeknek azon utasítást adták, hogy az erdélyi udvari kan-czelláriának a magyar kancelláriától való minden függése ellen nyilatkozzanak, s amannak ebbe való

minden „incorporatioja“ ellen felszólaljanak. Mert a „politica indispensabilis ratio“ Erdélyre nézve nem enged meg ily alárendeltséget s ismét: „sta-tus et conditio rerum Transilvanicarum hoc e suae Majestatis benignitate expetit, ne cancellaria Transilvanica ab Hungarica dependeat, neque illi ullo modo immisceatur, sive per subordinationem, sive per coordinationem.“

Ezóta a Felséges Austriai Házból származó örökös fejedelmek alatt, kik egyszersmind Magyar-ország királyi koronáját viselték, Erdély egy teljes évszázadon át oly fejlődésnek ürvendett, mely a hazai fejedelmek s a török hódoltság nehéz idejéből származó sebeket lassanként begyógyítá a nél-kül, hogy az országban valamely törekvés nyilvá-nult volna a Magyarországgal való szorosab egye-sülés mellett.

Csak a II. József császár reform-törekvései-nek visszahatása keltte fel azt, az erdélyi rendek az 1790—91-diki kolozsvári országgyűlésen s Ma-gyarország rendei az ugyanezkor tartott pozsonyi országgyűlésen kezdtek e kérdéssel részletesen fog-lalkozni.

S itt a legnagyobb jelentőséggel bír, hogy miként fogták fel azt az erdélyi rendek. „Unio illa — nyilatkoztatják ki a II. Leopold császárhoz 1791-diki mart. 7-dikéről intézett legalázatosabb feliratban — inter Transilvaniae principatum et regnum Hungariae, quae salvis Municipalibus nostris Legibus, Juribus et Privilegiis iniri poterat, jam pridem coalita subsistit, et ideo mensuram intentio nostra non eo vergit, ut novam aliquam, quae rein-corporationem superet, Legesque et Jura ac Privi-legia in discrimen adducere posset, Unionem cum regno Hungariae celebremus, sed eo solummodo, ut praecautiones illae, sub quibus ad unionem sacrae Coronae redimus, eo magis in suo vigore conser-ventur.“ S ugyanazon rendek, kik e feliratot a Felségre elé terjesztették, a korona szentesítése mel-lét a törvényben (VI. t.-cz. 1791) újra kijelentet-ték, hogy Erdély önálló, saját alkotmánnyal bíró, semmiféle más birodalomnak alá nem rendelt or-szág: „indivisibili ac inseparabili cum omnibus regnis et provinciis, quod simultaneam duntaxat possessionem et mutuum defensionem, unionis nexu juxta pragmaticam sanctionem.“

Megfelelt e jogállapotnak és jogi nézetnek, valamint az ország és birodalom feletti mély jelen-tőségi kérdésre nézve követett tárgyalási alapo-ságnak, midőn a rendek az ugynevezett partes reapplicatae bekelezése által inditatta, a Felsége Ferdinánd császárhoz 1842. mart. 28-án felterjeszt-tett legalázatosabb feliratukban ismételve kijelenték, hogy Erdélynek Magyarországgal egyesítése csak előleges tanácskozmány s mindkét ország törvényes határozat hozatala után, a korona szentesítése mel-lét létesíthető, s hogy e szerint az országgyűlés a közügyek rendszeres bizottmányát oda utasította, miként tanácskozzék a felett, valjon Magyarorszá-gnak Erdélylyel egyesítése létrehozható-e oly módon, hogy ezáltal a közjó előmozdittassék, és névszerint mily hasznok vagy károk háramolhatnak abból Erdélyre; a rendszeres bizottmány e tárgy felett részletesen kidolgozott javaslata az ország törvény-hatóságaival véleményezés végett szintén küldendő lett volna, hogy a törvények értelmében az ország-gyűlésre küldendő követeket utasíthassák: valjon óhajtják-e és mily feltételek mellett az uniót.

Mintthogy pedig a rendszeres bizottmány a következő években e feladatnak meg nem felelt, azt az 1846-iki országgyűlés ismételve megújítá, miről a rendek 1847. november 3-diki felirata is tanuságot tesz. Ezzel egybefüggőleg az 1848. május 5-ről kelt legmagasb leirat III. királyi előterjesztése az ugyanazon év május 29-re Kolozsvárra egybe-hívott erdélyi országgyűlésre utal, hogy t. i. Erdély nagyfejedelemségnek Magyarországgal egyesítésére nézve, a mint az a rendek által az 1847-iki erdélyi országgyűlés végén felterjesztett feliratban inditá-ványoztatik: „a helyhatósági törvények, s a három nemzeti törvényes viszonyainak tekintetbevételé mel-lét a tárgy fontosságához mért érett tanácskozás folytatassék.“

Hogy eltekintve azon mozgalmaktól, melyek 1848-ban Európát, különösen pedig Austriát meg-rázkódtatták, ezen, valamint a többi királyi előter-jesztések mellőzésével, nevezetesen az 1790/I. XI. De modo assumendum et pertractandum in co-mitiis negotiorum című t.-cz. s főleg a c.c. és 7. alatti törvényes határozmányok ellenére az Erdély és Magyarország egyesítéséről szóló I. t.-cz. miként jött létre s miként fogadtatt el az 1847/8 diki magyarországi VII. t.-cz., mely „mindkét ország teljes egyesítéséről“ szól, mert azt a „nemze-tiségi egység és jogugyanazonosság igényli“, az mindenki előtt tudva van. Az akkori magyar miniszteriumnak 1848. jun. 14-ről kelt emlékeztet-es irata a két ország egyesítését már a „két testvér nemzet egygyé olvadásának“ mondja.

Mind az országra, mind az öszsbirodalomra nézve szerencsés végzése a sorsnak, hogy azon törvénycikkely nem emelkedhetett törvényes erőre. A legalázatosabb szász nemzeti universitás, valamint eddig szakadatlanul e jognézet törvényes értele-mbeni képviselésére érezte magát kötelezve, ugy je-lenleg e tárgyra nézve ma is azon államjogi néze-tet osztja, melyet 1865. dec. 12-kén Kolozsvárról a szász képviselők többsége az 1848-i I. t.-cz. el-leni külön véleményben eddig senki által meg nem

csáfolt okokból kifejezett, s azért bátorságot vesz magának e külön véleményt ezennel idereskeszteni.

A szász nemzeti universitás emelve érzi ma-gát azon tudat által, hogy ama törvénycikkely jog-értvényességének megítélésében Felségeddel tökéle-tesen egy véleményen lehet.

Boldogító jele volt a császári kegyelemnek, midőn Felséged nem sokára ezután, hogy Felséged 1848. dec. 2-kán a pragmatica sanctio erejénél fog-va Austria trónjára lépett, 1849. dec. 12-ről kibo-csátott császári manifestumában az „erdélyi hű szász nép“ iránt magatartásáért s „áldozatkészségeért“ a viharos napok alatt legmagasb elismerését kifejezni méltóztatott.

S midőn császári és apost. királyi Felséged magát legkegyelmesebben inditatta érére, a kor-mányhatalom tíz évi szigorú központosítása után a birodalom bel-államjogi viszonyainak szabályozása tekintetéből az 1860. oct. 20 diki „állandó és meg-másíthatlan államalaptörvény“ kibocsátói, ennek alapján Erdély korábbi alkotmánya is visszaállítá-tott s azáltal e nagyfejedelemség feltétlen önálló-sága Magyarország irányában oly módon lőn biz-tosítva, melyről egyebet elhallgatva, az 1860. oct. 20-ról gróf Rechberg külügyminiszterhez intézett, s a magyar- és erdélyországi udvari kancellária helyreállítására vonatkozó legmagasb leirat is tanu-ságot tesz.

Mindazon állami cselekmények közt, melyeket Felséged azon nap óta végrehajtott, nincs egy sem, mely Erdélynek Magyarországtól függetlenségét két-ségre vona az 1848-iki kolozsvári I. t. cz. jogér-vényességét elismerve.

Az 1861. febr. 26-iki állam-alaptörvény Er-délyre nézve külön képviselőlet állapít meg a biro-dalmi tanácsban; e képviselőre vonatkozó törvény 1864. oct. 2-án a korona által szentesített, mintán az 1861. febr. 26-ról az erdélyi cancellaria elnöke b. Kemény Ferenczhez intézett legm. kézirat ama meghatározás alkotmányos szabályozását az orszá-gos törvényekkel összhangzásba hozni kívánta.

A magyar országgyűléshez intézett 1861. jul. 21-iki legm. leirat azt mondja: „A mi Erdély nagy-fejedelemségnek Magyarországgal a románok és szá-szok meghallgatása nélküli egyesítését illet, minde-nekelőtt megjegyzendő, hogy ezen egyesülés teljes törvény erővel soha sem jött létre, de tényleg is a kihirdetés után azonnal megsemmisült, minél fogva az kivételnek tekintendő mindaddig, míg Erdély nem magyar lakosai nemzetiiségi érdekeit ily egye-sülés által veszélyeztetve látják, s mig e tekintet-ben az öszsbirodalom érdekeinek is teljes biztosíték nem nyújtatik.“

Ugyanezen alapon nyugszik az 1861. sept. 19-iki legm. leirat is, melylyel az erdélyi ország-gyűlés Károlyfehérvárra egybehívott; hasonló nyi-latkozatot tartalmaznak a birodalmi tanács mind-két házához intézett legm. közlemények 1861. aug. 23-ról s az 1863. febr. 20-án kelt legmagasb el-határozás Belső-Szolnokmegye 1862. dec. 26-ki fel-irataira.

Midőn a legengedelmesebb szász nemzeti uni-versitás 1862. márt. 29-én 33. 1861. sz. alatti leg-alázatosabb feliratában hiven az apaktól átvett kül-detéshez ad retinendam coronam pillanatig sem ké-telkedtek oda csatlakozni, hová őket a köteleesség, öntudat és meggyőződés vonta, t. i. Felségedhez és a birodalom alkotmányához; midőn az örömmel üdvö-ző az 1860. oct. 20. és 1861. febr. 26-diki ál-lam-alaptörvényeket, melyeket Felséged a biroda-lom alkotmánya gyanánt méltóztatott kihirdetni; midőn az magát mindenben a mi a birodalmi ta-nácsnak fel nem tartott, az octoberi diploma ér-telme szerint a régi erdélyi államjog alapjáná hely-vező: a szász nemzeti egyetem azon vigasztaló elégtételben részesült, hogy ca. k. ap. Felséged 1862. oct. 18-ról kelt legm. elhatározásában kijelenteni méltóztatott, hogy „a szász nemzeti universitás kép-viselete által f. év márt. 29-ről felterjesztett felirat hazafias szavaiban örömmel ismerem fel a Hozzám és Házamhoz viseltető hűség és ragaszkodás újabb bizonyítékát.“

„Az abban kifejezett ragaszkodás az 1860. oct. 20-ki s 1861. febr. 26-ki császári diplomám által biztosított birodalmi alkotmányhoz épp oly meg-elégedésemre szolgál, mint a mennyire megörven-dezett a szász föld összes népességének azon nyi-latkozata, hogy Erdély nagyfejedelemség állam-jogi helyzetének s öszsbirodalmi viszonyainak megállapítására az erdélyi országgyűlésen kész köz-reműködni.“

Eltelve a hála és öröm érzetétől, a szász nem-zeti universitás sietett a legmagasb elhatározás szó-tartalmát minden városi, széki és körletli commu-nitásokban közhírré tenni; minek folytán a Felsé-gének, a szeretett császár és országfejedelmnek ezen dicsőre legfelsőbb elismeréséről a lakosság minden körében elterjedt emelő hír természetesen csak mé-lyebben megalapítá az ezen jognézetekkel s a Fel-sége jelentőségével nyilatkozataival egyiránt öszs-hangzó jogállapot állandósága és sérthetlensége fe-lletti meggyőződést, s felbátorította a nemzetet, hogy a megkezdett uton a szűkebb és tágasabb haza ja-vára az Uralkodóval egyesülten szilárdul kitartson.

S midőn a hűségesen engedelmes nemzeti uni-versitás 1863. jan. 22-ről kelt legalázatosabb hála-feliratában újból megfogadta: „Felségednek ünne-pélyes órában ismételve kimondott szilárd elhatá-rozása a birodalom egységét megőrizni, s a meg-

kezdett alkotmányos művet tökélyre vinni, felbáto-rit minket, hogy a megkezdett pályán a korona, haza és az öszsbirodalom iránti kötelességünket tel-jesítsük. Mi e kötelességről soha sem feledkezen-dünk meg“; — a szászöld lakossága ürvendesen fölemeltetve éré magát az 1863. febr. 17-ki leg-felsőbb határozat által, melyben Felséged ama hála-feliratot „legkegyelmesebben megnyugtató tudomá-sul venni“ méltóztatott.

Hasonlóan az erdélyi román nemzetnek is a többi közt az 1862. october 18-ki császári elhatá-rozás által a legmagasb helyesítés fejeztetett ki azon jognézetekért, melyeket az államalaptörvények s Erdélynek Magyarországtól függetlenségére vonat-kozó régi jogok tekintetében nyilvánított.

Midőn ennek utána Felséged „azon kívánat-tól lelkesítve, hogy Erdélyország belligyei minden ott lakó népfajok megelégedésére saját országgyü-lésén minél előbb rendeztesse, és hogy az 1860. october 20-ki, és 1861. febr. 26-ki határozatokat, melyek annak az öszsbirodalomhoz államjogi viszonyaira vonatkoznak, az ismételve kimondott legfelsőbb szándéklat értelmében kivitelhez eljutott-nak lássa“ — az 1863. april 21-ki legfelsőbb le-irattal „Erdély nagyfejedelemség országgyűlését Nagy-Szebenbe egybehívni, és más törvényes s al-kalmazható alap“ hiányában ideiglenes országgyü-lési- és ügyrendet kibocsátani méltóztatott, akkor a szászöld öszslakossága közt, a legfelsőbb kezde-ményezés teljes méltánylása mellett, az élénk és a polgári kötelesség tiszta felismerése által előidézett részvétet a honi jogállapotnak az államalaptörvé-nyek értelmében leendő helyreállítását illetőleg, csak azon mély háláérzet mulhatta fölül, mely tisztelet-teljesen meghajolt ama magasasztos „uralkodói kö-telesség“ előtt, mely még ily nagy feladattal szem-ben is, az ügy igazságossága és a helyzet helyes felfogása által a készségesen közreműködő erőben a szerencsés megoldás iránti meggyőződést mind-inkább megerősödni engedé.

Ezer korbelen ismét bátorítólag viszhangoztak az 1863. jun. 15-én az erdélyi országgyűléshez in-tézett legmagasb üdvözlő leirat eme magasasztos sza-vai: „Mintán Erdély nagyfejedelemségnek 1848-ban elhatározott unioja Magyarországgal teljes törvény-erővel soha sem jött létre, és tétleg is azonnal ismét felszolgált, már 1860. october 20-iki elhatá-rozásainkban inditatta éreztük Magunkat, azt érin-tetlenül hagyni, s csupán az erdélyi országhépiselet helyreállítását megparancsolni.“

Ily benyomások alatt „Erdély nagyfejedele-mség öszslakosságának valódi képviselői“ — miként a megdicsért legfelsőbb üdvözlő leiratban megne-veztetnek — 1863. augustus 21-diki legalázatosabb feliratukban hálájuk, rendteltelen hűségük, odaenge-désük s ragaszkodásuk kifejezését tették le a leg-magasabb trón zsámolyához; s ha Felséged 1863. september 5-ki legmagasb leiratában, melylyel e felirat elintéztetett, az országhépiseletnek a lelko-sító elismerést kimondani méltóztatott:

„Örömmel és megelégedéssel töltötte el atyai szívünket az általuk, kedves híveink és szeretett Erdély fejedelemségünk országgyűléseleg egybegyűlt képviselői által jun. 15-ről kelt s az országgyűlést megnyitó kir. leiratunkra augustus 21-én Hozzánk intézett felirat“, továbbá: „Ti, édes híveim a valódi tényállás helyes felismerését... érett belátást, gaz-dag ismereteket és... önnalmat tanusítottatok... ne szűnjetek meg ezentúl is a nehéz műven méltó komolysággal a megpróbált loyaltással munkálkod-ni“: ugy a kegy- és jognak a szeretett Uralkodó szájából eredt s a haza minden honfát rendíthetlen bizalommal eltöltő e szavai a felirat azon helyére is illenek, hol az országos képviselők kijelentik: „az országgyűlés nagybecset helyez a nagyfejede-lemségnek, mint a magyar korona külön, önálló tagjának századokon át megőrzött függetlenségére és integritására, és azért teljes összhangzásban a Felséged által kimondott nyilatkozattal, Erdélynek 1848-ban elhatározott unioját Magyarországgal teljes jogerővel létre jöttek nem tekintheti, és azt jog-értvényesnek annak kevésbé ismerheti el, mivel a közvetlenül bekövetkezett események folytán tétleg is azonnal ismét felbontott.“

Bármely ország alkotmányfejlődési történelme ritkán jegyezhet fel oly felemelő egyetértést a tör-vényhozás tényezői között.

Azonkívül is sikerült az országgyűléssel az 1863. évi secessiók alatt törvényeket létesíteni, melyek épp ugy megfelelnek az állam-alaptörvények szellemének, miként szakavatott kezelés mellett a helyreállított erdélyi alkotmány terén és határai közt alkalmasak az ország és különböző nemzeti jogos kívánalmait és szükségleteit kielégíteni.

Elmondhatjuk, miszerint az erdélyi országgyü-lés ezen tevékenysége, a teljesített polgári kötele-ség érzete mellett, legmagasb jutalmát abban találta fel, midőn Felséged 1864. febr. 15-én a birodalmi tanács berekesztésénél kijelenteni méltóztatott:

„Különös megelégedésemre szolgál, hogy önök sorában Erdély nagyfejedelemségem Általam meg-hívott és megválasztott képviselőit is szemléltethem.

Még nem hangzott el az ünnep örömjaja, melylyel amaz ország, mely erős várat képez biro-dalmam nyugati határain, fél ezredév előtt végbe-ment egyesítését Austriával ünnepelte, midőn már a keleti határról önök, erdélyi képviselő urak, ürvendetes bizalommal léptek ama közös tevékenység

utjára, mely uj, naponként szilárduló kötélekkel egyesíti népeimet.

Valódi meglepéssel üdvözöltem a jelenségeket, melyekben a saját nézetemmel való áldásdus egyetértés kifejezését, s egy jobb jövő zálogát is meritem fel.

Midőn Felséged a III. birodalmi ülészek ünnepélyes megnyitására 1864. november 14-én mondott trónbeszédében:

„az alkotmány szerinti tevékenységet, mely Erdély nagyfejedelemségében már ünnepélyesen működik.

a birodalom egybegyűlt képviselői előtt kegyteljesen elismerni méltóztatott. (Folytatása köv.)

## Kül- és belföldi levelezés.

Meleg-Földvár, mart. 24.

A „Pesti Napló“ idei 54-dik számának közreadott vidéki tudósítások rovataiban azt mondja Dobokamegyéről egy jó indulat, de a köztigyei iránti kevés ösmerettel bíró valaki, hogy ottan az alsó-kertületben lejárt követválasztás alkalmával a három jelölt közül egyik sem nyervén általános többséget, új választás lesz (természetes) és teljes remény van, hogy országos tekintélyű jelölt, gróf Vass Samu nagy szótöbbséggel fog megválasztatni.

Megvallom, ezen kifejezésnek országos tekintély alkalmazása, sokunk előtt nagyon visszatetsző volt, s azon hitben hallgattunk mostanig, hogy gróf Vass Samu előtt is az leand, és bár azt fogja a tisztelt gróf feladni rá, a mit Dávid király felett, midőn emberei Saulnak nehéz fegyverzetét díszítmenyképp reá rakták: „Nem mehetek én ezekben elő, mert nem bírom“; de mint látjuk, a tisztelt gróf, az országos tekintély nehéz fegyverzetét, a hallgatás erejével mind eddig szépen hordja, és így felhiva éreztük magunkat kinyilatkoztatni, hogy gróf Vass Samu előttünk mint szenvedélyes utazó, s utazásaiban szerzett tapasztalatait, mint jó hazafi, a közjónak hasznosítani törekvő tekintély ösmeretes és semmi esetre sem, mint országos tekintély; azonban, hogy azzá nőhesse ki magát, szívemből kívánom. \*)

A többek közt Mohai Károly.

## Különfélék.

— A n. t. piaristák templomában több műkedvelő szíves közreműködésével Berecz Ede egyh. k. igazgatása alatt a következő egyházi zeneművek fognak előadni: u. m.

N.-Szombaton este 7 órakor nagyszertű „Te Deum laudamus“ Berecz E.-től „Regina coeli“ P. Lambillotte L. jesuita atyától, bangszerel Horváth Gyula.

Husvét első napján d. e. 11 órakor nagy mise Diabelli A.-tól, Graduale Blahacktól; s offertorium Berecz Edétől.

„Mint halljuk, a színházi választmány legközelebből egy szakértő bizottságot küldött ki, megtekinteni színházunknál a Kagerbauer ur munkálatait. A szakértők véleménye azonban félünk nem a legkedvezőbben fog kitalni az építmester ur részére, ki sok tekintetben nem volt képes megfelelni kötelezettségének. Annak idejében nem mulasztjuk el részletesen ismertetni a munkálatokat, valamint a szakértők jelentését is, mely kétségen kívül felül fog állani minden magán érdekekben.

„Házassági ajánlata Kolozsvári Közlönyben“, ez a címe egy két felvonásos énekes vígjátéknak, melyet Dalnoki Béni legközelebből jutalomjátékául választott. A darabot írta F. E., zenéjét színházunk kitaláló mestere Káldi Gyula. Ezt megelőzi a „Bemutatás“ című új francia vígjáték Méritől, fordította Marusi Bara Ida. Dalnoki, mint színházunk egyik legszorgalmasabb tagja, kétségen kívül megérdemelt pártfogásban fog részvenni.

— (Beküldetett). T. szerkesztő ur! mint igen jellemző dolgot, nem mulasztatom el a nyilvánosság elé hozni, hová visz egy-egy embert elbizakodottsága s mindennek felett vastag elfogultsága. A közlebről a színházunkban tartott zene- és ének-akademia, mint tudjuk, a helybeli sétatér díszítése s egy szűkösűt felállítását költségeinek fedezésére volt rendezve, — tehát közérdekű célra, s egyenesen városunk szépítése s emelése érdekében. És mi történt? — Akadt olyan polgára városunknak, ki elég gondolatlan volt nyilvánosan, uton és utfélen lebeszélni a közönséget, hogy ne menjenek színházba, meg kell buktatni az előadást. És miért? Csúpan azért, hogy sértett büszségének elégtételt szerezzen. A mi legkülönösebb, ez eljárás olyan embertől jött, kinek talán legelső kötelessége lett volna éppen a sétatér érdekében mindent elővetni, hogy mentől többen legyenek, s ezáltal a cél elöbbré lehessen vinni.

Azt kérde Bank-Bánnal: „Illik-e ez? — becsület-e ez?“ A mint ez az eset bármint alakban ismétlődni fog, nem fogom elmulasztani névszerint is megnevezni e jeles urat.

\*) E cikkkecske kiadása szorgalmaztatván, azon megjegyzéssel bocsátjuk közre, miszerint annak első beküldetése alkalmával némi kétfelől támadtak, hogy valjon szükséges-e annak kiadása; de úgy látszik, súlyt fektetnek rá; hadd jöjjön tehát!

— A bukovinai éhséggel küszködő magyar rokonaink számára a széki egyházmegye r. zsinata mai napon 20 ft és 20 kr o. é. küldvén hozzámkézboszolgáltatás végett, kérem a t. szerkesztőset tudassa ezt hírlapja útján, részint az adakozók megnyugtására, részint azért, hogy más egyházmegyék r. zsinatai is hasonló adakozásra buzduljanak fel. Kolozsvárt, 1866. mart. 26. Bodola Sámuel, reform. püspök.

© Ifj. gróf Haller Ferencz ur a „Korunk“ban aval vadoja szerkesztőségünk, hogy egy hozzánk beküldött nyilatkozatot, mely 48 tagból álló értelmiség meghagyásából küldetett be hozzánk, nem adtuk ki. Ezenl ünnepélyesen kijelentjük, hogy ama nyilatkozat hozzánk mind e mai napig el nem jutott; s így a méltánytalan eljárás vádjá alá valóban oly módon helyeztünk, a mit nem érdemlünk. A nemes grófot mindig elveink s lapunk méltánylói közé számítottuk, s bizonyára nemesak 48 érdemes egyén, hanem egyszerűen saját nevében tett nyilatkozatát se utasítók egyszerűen vissza. Kérjük tehát fölmentésünket a vád alól, melyet egyáltalában meg nem érdemlünk.

— Figyelmeztetjük szőlősgazdáinkat, hogy hilibi Gál János urnak mikesfalvi szőlő eladási intézetében még most is található néhány ezer szőlővesző, gyökere és sima, a legjobb kül- és belföldi válfajokból. Siessenek tehát azok, kik szőlőkben javításokat akarnak tenni, azok megrendelésével; kivált most, mikor az irt országgyűlési képviselő ur néhány napokra Pestről hazajött és mikesfalvi jóságában feltalálható. Utolsó posta Maros-Vásárhely, hova az e tárgybani megrendelések intézendők.

„Pozsonyban gr. Nemes Ábrahám és herczeg L. között tisztoly-párbaj folyt le, melyre okot a következés esemény adott. Gróf Nemes Bécsben a casinoban egy asztal melléült le, mely mellől a többi vendég azonnal felkelt. A gróf megkérde, hogy ötlet-e demonstratio? Erre a vendégek igennel feleltek, s különösen a herczeg olyan kifejezésekkel élt, melyek után a gróf kibívt. Lerándult Pozsonyba, s az „Au“ba 20 lépésről löttek egymásra. Az első lövés a herczegé volt, s gróf Nemes halálosan megsebeszte, a golyó mellébe fúródván. A sebesültet a legmondosabb ápolás mellett is alig hiszik megmenthetni, s valószínűleg már meg is halt. A herczeg a párbaj napján nyilvános helyeken is mutatá magát Bécsben, s úgy látszik, minden aggodalom nélkül.

— Jókai Mór a „Hon“ 65 ik számában, a közös viszonyok, vagy is a kir. leirat szerint a közös ügyek fogalmának categoriái állítván fel, számokkal mutatja ki, mily égbekiáltó igaztalansággal járt el Magyarország irányában az előbbi kormány, miután ha közös volt is mindkét félnek contributionális részvétele, a haszon csak az egyik félnek, a Lajthán tui tartományoknak jutott, míg Magyarországnak ezen közös, ellenőrzés nélküli gazdálkodásból, csak kár és fogyatkozás volt osztályrésze. Így a közoktatástgyre nézve felhozta, hogy a míg a közösen fizetett adóból 5 millió 250 ezer forint fordítatik a Lajthán tui tartományok népnevelésére, tudomány és vallásos intézeteire; (a mi igen helyesen van, mert az erre fordított pénz, hajt leggazdagabb kamatozat az államnak) addig a magyarországi, erdélyi, horvátországi tudományos és népnevelési intézmények csak a kegyes alapítványokra, s a magánosok adakozásaira vannak utalva. A kormány nem járul ezekhez több mint 180 ezer forinttal, a minek következtése az, hogy 3000 helység van nálunk népiskola nélkül, s a szegény román dászál kapálni kénytelen, s a protestáns hittanuló faluról falura supplicálni jár, hogy életét tengődtesse, — hogy a míg a bécsi tudományok akademiája 63 ezer forinttal dotáltaik országosan, a magyar és dslzláv akademiákat hazafini lelkesedés tartja; — hogy a míg a Lajthán tui lelenczházak 427 ezer forintig segélyeztetnek, addig nekünk csak a gyermekgyilkolások statisztikai rovata állandó; — hogy a míg a Lajthán tui hivatalos lapok 320 ezer forinttal segélyeztetnek, addig a magyarországiakról haszonbér fizetettek. U. K.

„Newyorki lapok szerint Amerikában egy ezred katona elveszett. A becsületes megtaláló jutalmat fog kapni. A hadügyministerium ugyanis táviratilag kérdőzködött A. B. Sándor tábornoknál, valjon nem tudja-e, mi történt a 15 missonti-ezreddel, mely Texasból Saint Louisba küldetett. A tábornok rögtön táviratozott Cairoba és Memphisbe, de az ezred elmaradásának okairól mit sem tudott.

„Ismét egy tengeren tui távirat buza. Azon tervről, hogy még a jövő nyáron Amerikába egy új huzalt indítsanak meg, nem mondottak le. Egy „Anglo-American-Telegraph Compagny“ czim alatt keletkezett új részvény-társulat veszi ezt kezébe, feltéve, hogy sikerül neki az általa tervezett 600,000 font sterlingnyi részvény-tőkéből tiz fontos részvényekkel megszerezni. Felhívásában rózsás ígéretek nem igen bíányzanak. A régi huzalnak elszakadt vége kétségkívül könnyen fel lesz található, és annak a „Great Eastern“ hajón levő másik fele oly kitaláló állapotban van, mint az elszállítás napján, (csak az a kár, hogy e jó állapot oly kétségess.) A régi tenger alatti huzal átengedéseért a régi társulatnak az első 125,000 font sterlingnyi jövedelemre, melyet az új vállalat hozna, igénye van, s a jövedelem legközelebbi 12 százaléka szintén a régi társulat tulajdona leendene. Azonkívül pedig a

régiak az előbb említett összegnek levonása után az új tagokkal egyformán osztoznának az esetleges fölöslegekből. Bátoraság mindenesetre szükséges, hogy valaki ezen új részvényekbe pénzt befektesse.

„Katonai körökben nagy feltűnést okozott amaz eset, mely a bécsi hadügyministeriumban történt. Erre vonatkozólag egy bécsi lap így ír: „G. Vilmos vezérkari kapitány, a vaskorona-rend lovagja és több katonai rendjel tulajdonosa, nős és egy gyermek apja, M. főhadnagytól sértve találta magát, és azt hívé, hogy családi boldogsága vékép el lön tiporva. A két egyén a hadügyministerium sötét előtermében véletlenül találkoztva, összeesdültek és mindketten kardot rántanak. Erre a melléktermekből több tiszt rohan elé, kik azonban a komoly következményeket nem voltak képesek megakadályozni G. kapitány több vágást kapott fejére és kezére. A sebek egyike nagyon veszélyes, minthogy a kezcsukló egy csontja egészen szétzuzatott. G. kapitány a kórházban van, és nagy veszélyben forog.

## Nyilt számolat.

Alóírt egész tisztelettel jelentem, hogy a közlebről általam rendezett Zenészet és ének akademia, sétatérünk és a felállítandó szűkösűt javára a következő eredményt adta:

Összes bevétel 177 ft 65 kr.

Költség . . . 46 ft 47 kr.

Marad . . . 131 ft 18 kr.

Ez összegnek fele az igazgatóságot illetvén, marad a sétatér és szűkösűt javára 65 ft 59 kr, s így a szűkösűtúra esik 32 ft 79½ kr, a sétatérre ugyanannyi. Nem mulaszthatom el ez alkalommal meleg köszönetemet nyilvánítani a nemzeti színház tagjai s a cs. kir. zenekarnak, kik a köztigyei iránti jóindulatból vettek részt ez előadásban.

A sétatér illető 32 ft 79½ krt rendeltetése helyére juttattam.

Kolozsvárt, mart. 30-án 1866.

K. Papp Miklós.

## Politikai hírek.

Austria. A „Köln. Zig“-nak írják: „Gavone olasz thk Berlinbe küldetését itt könnyen megfogható bizalmatlansággal kísérik, mintán a Florencia-ból érkező tudósítások összhangzanak abban, hogy ott igen élénk katonai tevékenység uralkodik, mely nem csupán a szárazföldi hadsereg, hanem a hajóhadra is kiterjed. Berlinből jelentik, hogy Bismark gróf Károlyi grófnak kijelentette, miszerint Poroszország már legközelebb alkudozásba fog lépni német szövetségi társaival a szövetségi reform kérdése felett. — Másrészt itt egy indítványra számítanak a szövetségben, mely ez utóbbi intervencia fogja felhívni. Valjon kerül-e erre a sor, nem tudni. Általán még sok mindenféle változásra lehet elkészülni. A harcziak előkészületeket itt igyekeznek meghazudolni; Csehországba állítolag nem ment több csapat, mint a mennyi szükséges volt, hogy a lakosságot a cseh pór nép bántalmazásaitól megvédjék. El akarják kerülni, hogy Poroszországgal szemben Austria mint kihívó fél tűnjék fel. A csapatszálítások különben még eddig nem ftggesztettek fel, s az északi pálya minden éjjel különféle csapatokat szállít észak felé. Nevezetesen a mult hét folytán sok tűzserégi anyag ment Cseh- és Morvaországba az ottani várak felszerelésére. — A kormány az északi pályavezetőségre a mult hét expediat vonatokért 50,000 forintot fizetett ki. A francia követ hosszasan tanácskozott Mensdorf gróffal. Grammont herczeg nyomatékall nyilatkozattal ki, hogy a francziák császára minden a béke fentartására célzó lépést támogatni fog. A congressus-kérdés nem érintett, hanem azért meg vannak győződve, hogy ez nem sokára előtérbe fog lépni.“

Angolország. London, mart. 23. A feniék főnökeinek Stephensnek megszökése valósul. A toryk terve a következőben összpontosul: Russell bukása után egy a reformbillre nézve ellenséges ministerium Disraeli-Stanley vegye át az ügyek vezetését Horsman, Lowe, Elcho, Oliphant és Kinglakeal.

Francoziaország. Páris, mart. 26. A császár ma fogadta, mint a „Patrie“ jelent, Eloit, Miksa császár kabinet-főnökét, ki bizalmas küldetésekkel van megbízva a párisi és bécsi udvarokhoz.

Németország. A „Politik“-nak írják: „A helyzet feszültsége növekedik, s még előre látó figyelmezők is a háborut nagyobb közelségben vélik látni, mint a tartós béke állandó biztosítékait. A golyó, ugy látszik, már gördülőben van. Mindenesetre angol és francia részről az utóbbi napokban, bármennyire igyekezzenek is ezt félhivatalosaink tagadni, különféle lépések tettek Berlinben, hogy a legvégsőt megelőzzék. Hogy mit ér a diplomacia kritikus helyzetekben, tudjuk már, s azért aligha fog sikerülni a nyugati hatalmak diplomatáinak most még csodákat mivelní. Korábban kellett volna fellépniük, ha komolyan gondoltak a béke művel. De ha a víz már forni kezd, akkor bajos belőle limonádét készíteni. Néhány nap mulva Poroszország — erre mutat minden, még pedig biztos jel — megkezdí a mozgósítást. Ha azonban ez utolsó lépés már megtörtént, akkor a Rubicon át-lépétnék lehet tekinteni, mert a mozgósítás nem csak roppant pénzbe kerül, mert oly mélyen és megrázólag érinti Poroszország társadalmi viszonyait, hogy mihelyt komolyan hozzá fogott, a bé-

kére alig lehet többé gondolni. Ha a távirat útján értesülnek, hogy Poroszország valóban mozgósít, akkor a háborut kinyilatkoztatottnak lehet tekinteni. Hogy mennyire kezd már a közvélemény megbárátkozni a legkomolyabb eshetőségekkel, tanúsítja azon ma már sokféle hitellel talált hír, hogy mindkét fél követi e napokban elhagynak már Berlin és Bécs. Egy követre nézve most már semmi esetre sem lehet öröm, oly udvarnál birni megbízatással, mely az általa képviselt hatalom ellen titokban már elhatározta a háborut. Károlyi gr. Bismark gróft a porosz készülődések miatt már interpellálta s e mellett kinyilatkoztatva volna, hogy a bécsi kabinet a szövetség közbenjárását fogná felhívni, ha porosz részről nem adatnék megnyugtató felelet. Különben az eddigi porosz készülődések csak előkészületekből állanak a mozgósításra. Majdnem áthatlan homály lebeg most azon titkos mesterkedések felett, melyeket Bismark ur a Tuillériák udvaránál megkezdett. Csak annyit lehetett megtudni a csekély jelekből, melyekről értesültem, hogy Poroszország részéről igen meszesz menő ígéretek tétethettek Párisban. Valjon ez ígéretek közé tartozik-e a Rajna bal partja is — még nem tudom megmondani. Valamivel könnyebb bepillantani a Porosz- és Olaszország közötti alkudozásokba. Lamarmora ministeriuma itt tartózkodás nélkül kinyilatkozattal, hogy csakugyan hajlandó lenne Poroszországgal együttesen sikra szállani Austria ellen, hanem csak két feltétel alatt. Először ugyanis Poroszországnak kellene az első ágyut elsűtni Austria ellen, mert addig egy olasz katona sem venné fel a bornyut, s másodsor sem Porosz, sem Olaszországnak nem szabad később külön békét kötni. Ez politikai alapköve a Berlin és Florencia között folyamatban levő alkudozásoknak. Mennyire ment eddig az egyezkedés, még nem lehet megmondani. Olaszország kész a háborura, azonban nem szeretne fölúlni, ha Bismark urnak tetszenék az utolsó órában, ezt nem ismeretlen porosz előzmények szerint elárulni. Az itteni irányadó körökben azonban az olasz követeléseket sem látják egészen szívesen, mivel félnek, hogy ha porosz részről kezdeményeznek, akkor Párisból még mindig jöhet tiltakozás az olasz harcok ellen. Különben már tisztán katonai alkudozásokba is bocsátkoztak Olaszországgal. E tekintetben könnyebb lesz egyezkedni. Alapul szolgálja legelőbb az olasz hajóhad egyesítése a poroszszal, az osztrák hajóhad felkeresése és megsemmisítése. Ezért azonban Poroszország vízen át csapatokat küldene Olaszországba, s különösen a négyesűg megátadásához járulna kitaláló, Dűppel előtt kipróbált tűzsergével.“

Berlin, mart. 27. A „Zeidler Corr.“ a dolgok helyzetét komolynak tartja, a válság — szerinte — nem hogy csökkenne, sőt növekvésben látszik lenni. Ha Austria felfegyverkezett, pénzügyi nyai mellett kénytelen lesz gyorsan támadni, s Poroszország kormánya ezen körülményt komolyan fontolóra vette.

Belgium. Brüssel, mart. 23. Az „Indep.“ párisi tudósítója jelenti: A francia hadügyministerium tekintettel a porosz-osztrák viszályra, a Franciaország észak-keleti részében levő hadsereg szaporítását vette fontolóra. Valószínű, hogy egy angol-francia a talán egy orosz közvetítő-javaslat fog a két hatalmasság elé terjesztetni.

Az „Independence“-nak jelentik Párisból: Midőn Metternich herczeg tegnapielőt a császárnál volt kihallgatáson, ez biztosította őt Franciaország semlegességéről, s ajánlotta, hogy Austria ragaszkodjék a gasteini szerződéshez.

É.-Amerika. Newyork, mart. 17. A feniék félt invasioja miatt unio-csapatok küldettek Buffaloba. Mondják, hogy az angol követ a nyugat-indiai hajórajt Halifaxba rendelte.

Ujabb. Berlin, mart. 27. A „Zeidler Correspondenz“ a helyzetet igen komolynak tartja. A válság növekvőben van; Austria készülődései fenyegetők; agresszív jár el és szövetségi határozatot kíván. Poroszország ez ellen van, miután a szövetség illetéktelennek látszik.

London, mart. 27. Anglia a porosz kormányt, itteni követe előtt tett nyilatkozatával békére inti. A porosz azt válaszolá, hogy csupán Austria fenyegeti a békét.

Beuthen, mart. 26. Az utóbbi napokban 20 gyalogsági zászlóalj, egy ágyutelep löporkészlettel ment Krakón át Csehország felé. Krakó csak gyengén van megszállva. Chranownál, hol két dsidás ezredet jelentettek be, táborot készítenek.

Gabonaár Kolozsvárt martius 29-én 1866.

(Alsó a. mérő, középpár.)

Tisztabúza 1 ft 60 kr. Elegybúza 1 ft 40 kr. Rozs 1 ft 25 kr. Árpa — ft — kr. Zab — ft 65 kr. Törökűza 1 ft 26 kr. Pityóka — 33 kr. Marhabús fontja belváros 11, külvárosban 10 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Március 29-kén: 5% Nemzeti kölcsön 100 ft. 62.40.—5%. Metalliques 100 ft 59.60.—Bank-részvény 713.—Hitelintézeti részvény 200 forint 138.60.—London 10 ft st. 100 ft 23½ kr 105.—Eztüst 104.25.—Cs. kir. arany 5.02.—1860. kölcsön 78.25.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.



# Rendkívüli árleszállítás.

Új becses magyar, német, francia, angol remekírók és díszművek, képek, hangjegyek

## Árleszállított áron DEMJÉN LÁSZLÓ

könyv- mű- hangjegy- fénykép- és zongora-kereskedésében

KOLOZSVÁRTT, FŐPIACZ.

Budapesti Szemle, szerkeszti és kiadja Csen-  
ger Antal 12 kötet, fényes díszköt. 60 ft. helyett  
Jerny János keleti utazása a magyarok és  
helyeinek kinyomozása végett 1844-48. dísz-  
kötésben 12 ft. helyett 8 ft. — kr.  
Közhasznú Ismeretek-tára a Conversa-  
tions Lexicon szerint Magyarországra alkal-  
mazva 12 kötet kötet 30 ft. helyett 20 ft. — kr.  
Encz Dr. Kertészeti füzetek 15 füzet 8 ft. helyett  
Niemayer F. A részletes kör és gyögytudo-  
mány tankönyve különös tekintettel az élet-  
tanra és körboncztanra fordította Kátay.  
2 kötet. 20 ft. helyett 16 ft. — kr.  
III. Napoleon. Julius Caesar története, szerző  
Által jogosított magyar kiadás. I. kötet 5 ft. hely.  
Canones Ecclesiastici ex veteribus qua Hunga-  
riensisibus qua Transilvaniensibus in unum  
collecti. 80 kr. helyett — ft. 50 kr.  
Khern Ede. Az utolsó Czaporog, orosz törté-  
nelmi regény Viardot után. 1 ft. 20 kr. helyett  
Arisztides. Önbírálat. 1 ft. helyett  
Deák Ferencznek 1861-ik május 13-án  
tartott beszéde. 10 kr. helyett  
Az élő szent olvasórol nevezett Mária-társulat,  
kiadja a Szent-István-társulat. 5 kr. helyett  
Általános földrajz a mesterképző-intézetek szá-  
mára. 50 kr. helyett  
Perlaky Mihály. A sajtószabadság lényege  
és szükségese, mely a magyar országgyűlés ügyel-  
nébe ajánlatik. 80 kr. helyett  
Bulyovszky Lilla Novellái 4 kötet 4 ft. 20 kr. h.  
Gregus Agost, külföldi népdalok kiadja a  
Kisfaludi-társaság. 1 ft. helyett  
Thackeray. Esmond Henrik, Anna királynő  
eredessének életrajza. 2 kötet. 2 ft. helyett  
Hugo Victor a századok legendájából, kiadta  
a Kisfaludi-társaság. 1 ft. helyett  
Bordács Elek. A gyalog árendás, írta Tan-  
csics Mihály. 70 kr. helyett  
Aimard G. A kincskereső, regényes korrajz  
a mexicói szabadságharzból, francziából Vajda  
Victor. 1 ft. 20 kr. helyett  
Abbé Meignan. Renan műve és a német  
ítészet francziából. 25 kr. helyett  
Khern Ede. Színészkönyv, díszművel Malvina  
arcképével. 2 ft. helyett  
Erdély külön állása Németország egységének  
szempontjából. 1 ft. helyett  
Tréfi versek gyűjteménye a magyar költészetből  
összeszedte Zilahy Károly. 1 ft. helyett  
Phaedrus, Augustus Szabadosa Aesop nyom-  
án és modorában írt Mesei, fordította Mocsy  
Antal. 1 ft. 5 kr. helyett  
Erdélyi János. Magyar közmondások könyve  
2 ft. 45 kr. helyett  
Szarics Jenő. Lélektan az agytani rendszer  
nyomán. 3 ft. 15 kr. helyett  
Népdalok és mondák a Kisfaludi-társaság  
megbízásából szerkeszti és kiadja Erdélyi  
János. 2 kötet. 2 ft. 80 kr. helyett  
Mészáros Károly. Tartományi zsinat Esz-  
tergomban 1858 Sept. 19. a magyar egyház  
régibb zsinatainak rövid történet rajzával és  
a kitünőbb egyházférfiak élet és jellemraj-  
zával. 1 ft. 25 kr. helyett  
Tompa M. Regék és beszédek 1 ft. 20 kr. helyett  
Sue Jenő. A fukarság regény, fordította Erdé-  
lyi István Péter. 1 ft. helyett  
Wetterbergh. Két gyűrű, fordította Szilágyi  
Antal. 35 kr. helyett  
Farnos Károly. Gazdasági kétszemes szám-  
vitel 4 melléklettel. 1 ft. 40 kr. helyett  
Farnos K. Gazdasági kétszemes számvitelhez  
példányok. 70 kr. helyett  
Legelősebb képes ABC és olvasókönyv, nyelvünk  
természetéhez alkalmazva, erkölcsi és tanul-  
sági mondatokkal. 50 kr. helyett  
Környei János. A jó magyar gazdaszszony  
közhasznú házikönyv műveltebb nők és leá-  
nyok számára, a házi jólét előmozdítása te-  
kintetéből, több jeles író után 2-ik kiadás.  
1 ft. 60 kr. helyett  
Szép Ferencz. A gyümölcsfajenyésztés és  
nemesítés okzerű módja. 63 kr. helyett  
Gyurics Antal. Emlékeztető (Mnemotechni-  
ca) Revenlow rendszer után. 90 kr. helyett  
Csötönyi. Számvetés tanuló ifj. számára.  
50 kr. helyett  
— Mezőgazdálkodási számadástán 50 kr. h.  
Berzsenyi Dániel összes versei 1 ft. 25 kr. hely.  
Jámbor Pál. Balladák. 70 kr. helyett  
Ludwig Samuel Utazása Görögországban.  
1 ft. helyett  
Lukács Pál. Kis lant gyermekeknek. 35 kr. h.  
Balogh Alajos. Zalai helyek, dalkönyv. 1 ft. h.  
Benkhard A. A szerelem emlékeje 50 kr. hely.  
Kubinyi, a haladók és maradok csatározá-  
sai, irány regény 3 kötet. 3 ft. 15 kr. hely.  
Fáy András. Régi pénzek vagy az erdélyiek  
Magyarországban. Vigáték. 54 kr. helyett

Nemessányi Samu. Nélkülözhetlen kézi-  
könyv helyek számára, a köntös rajzhoz és  
annak tökéletes elkészítéséhez. 2 ft. 70 kr. hely.  
Szikszay György. Keresztény tanítások és  
Imádságok a keresztény embernek különféle  
állapota és szükségsei szerint kötet. 2 ft. 50 kr. h.  
Fördös Lajos. Buzgóság szárnyai, melyekben  
a kegyes lélek Istenhez emelkedik. Imádságok  
protestans nép számára kötet 50 kr. helyett

### Opera szövegek magyar nyelven:

Erkel. Bánk bán. 60 kr. helyett 50 kr.  
Császár. Kunok. 50 kr. „ 40 kr.  
Huber. Székely leány. 50 kr. „ 40 kr.  
Verdi. Troubadour. 50 kr. „ 40 kr.  
Donizetti. Rohan Mária. 40 kr. „ 30 kr.  
Offenbach. Férj az ajtó előtt. 40 kr. „ 30 kr.  
„ Eljegyzés lámpafényénél 40 kr. „ 30 kr.

### Képek és műlapok:

Hunyadi László. 2 ft. helyett 1 ft. 50 kr.  
Mátyás az igazságos. 4 ft. helyett 2 ft. 50 kr.  
Báthori István. 4 ft. helyett 2 ft. 50 kr.  
Dugonics Titus hős feláldozása 5 ft. 25 kr. helyett 3 ft. — kr.  
Ujczozási jelenet. 5 ft. 25 kr. helyett 3 ft. — kr.  
Zrínyi Ilona munkái várbán 5 ft. 25 kr. helyett 4 ft. — kr.  
Aratási jelenet. 5 ft. 25 kr. helyett 4 ft. — kr.  
Széchenyi István színezett arcképe 3 ft. helyett 2 ft. — kr.  
„ galambjait étetve 1 ft. helyett 1 ft. 20 kr.  
Hegedűs család arcképe 2 ft. helyett 1 ft. — kr.  
Petőfi Sándor „ 1 ft. helyett 1 ft. 20 kr.  
Kisfaludi Károly „ 50 kr. helyett — ft. 25 kr.  
Lisznyai Kálmán „ 50 kr. helyett — ft. 25 kr.  
Lorántfy Zsuzsanna „ 50 kr. helyett — ft. 25 kr.  
Vörösmarty, Arany, Petőfi, Jokai, Kécske, Kazinczy, Széchenyi, Josika Miklós. 2 ft. helyett 1 ft. 60 kr.  
Szerdahelyi K., Felek M., Jokai Roza, Munkácsy Flora. 1 ft. helyett — ft. 50 kr.  
Mátrahegyi cigánycsalád. 1 ft. helyett — ft. 50 kr.  
Ujászai cigányok. 1 ft. helyett — ft. 50 kr.  
Deák Ferencz, Teleki László, Bem, Damjanich, Nagy S., Batthyány, Sárosy Gyula. 1 ft. helyett — ft. 50 kr.  
Panorama von Prag. 1 ft. 80 kr. helyett 1 ft. 20 kr.  
Der Karlsschüler, Schiller sein Trancenspiel Rauber vorlesend. 4 ft. 50 kr. helyett 2 ft. — kr.  
Die fünf Reformatoren Zwingli, Melancthon, Luther, Calvin Huss. 2 ft. helyett 1 ft. — kr.  
Il ny a pas de feu sans fumer. 1 ft. helyett 2 ft. — kr.  
Un chanson vaut un baiser. 1 ft. 50 kr. helyett 1 ft. — kr.  
Un baiser vaut un soufflet, színezve. 1 ft. 50 kr. h. 1 ft. — kr.  
Ne vous mariez pas vous ferez mieux, színezve. 8 ft. 40 helyett 5 ft. — kr.  
Calvin, Luther, Zwingli, Huss, Hyeronimus, Melancthon, Mendelsohn, Schumann. 50 kr. h. — ft. 40 kr.  
Magyar országgyűlés megnyitása 1865. decemb. 14-én és Budavárbán színezve 6 ft. helyett 5 ft. 50 kr.  
— feketén 3 ft. helyett 2 ft. 50 kr.  
— fényképen 1 ft. 50 kr. helyett 1 ft. — kr.  
Az összes Pápa arcképe, egy lapon 262 pápa időszaki rendben. Fényképezve 2 ft. helyett 1 ft. 50 kr.  
Erdélyi vadászok arcképei, 100 vadász egy lapon fényképezve 1 ft. 50 kr. helyett 1 ft. — kr.

### Magyar királyok arcképesarnoka:

I. lap. Fejedelmek és vezérek 4 ft. helyett 3 ft. — kr.  
II. „ Árpád haza királyok. 4 ft. helyett 3 ft. — kr.  
III. „ Vegyes házból királyok 4 ft. helyett 3 ft. — kr.  
Képesportolozatok hazánk múltjából.  
I. lap. A Rákóczi család. 2 ft. helyett 1 ft. 50 kr.  
II. „ A magyar szabadság vértanúi 1671-ben. (Wesselényi, Zrínyi, Nádasdy, Frangepán és Tattenbach arcképei.) 2 ft. helyett 1 ft. 50 kr.  
III. lap. Hunyadi család. 2 ft. helyett 1 ft. 50 kr.  
Magyar írók arcképesarnoka, 2 ft. helyett 1 ft. 50 kr.

### Élet nagyságu arcképek:

Berzsenyi Dániel. 2 ft. helyett 1 ft. — kr.  
Kisfaludi Károly. 2 ft. helyett 1 ft. — kr.  
Gr. Széchenyi István 1848-ban. 2 ft. helyett 1 ft. — kr.  
Gr. Széchenyi István Döblingben. 2 ft. helyett 1 ft. — kr.  
Gr. Teleky László. 2 ft. helyett 1 ft. 80 kr.

### Arcképek ívről alakban.

Bartakovics Béla, egri érsek. 1 ft. helyett 50 kr.  
Batthyány Lajos, gróf. 1 ft. helyett 50 kr.  
Deák Ferencz. 1 ft. helyett 50 kr.  
Nádasdy Tamás, gróf. 1 ft. helyett 50 kr.  
Palóczy László. 1 ft. helyett 50 kr.  
Sárosy Gyula. 1 ft. helyett 50 kr.  
Somsich Pál. 1 ft. helyett 50 kr.  
Szalay László. 1 ft. helyett 50 kr.  
Széchenyi István, gróf. 1 ft. helyett 50 kr.  
Teleky László, gróf. 1 ft. helyett 50 kr.  
Tisza Kálmán. 1 ft. helyett 50 kr.

### Arcképek 4-rét alakban.

Andrássy Manó, gróf. 50 kr. helyett 30 kr.  
Eötvös József, báró. 50 kr. helyett 30 kr.  
Károlyi Ede, gróf. 50 kr. helyett 30 kr.  
Károlyi György, gróf. 50 kr. helyett 30 kr.  
Károlyi István, gróf. 50 kr. helyett 30 kr.  
Kubinyi Ágoston. 50 kr. helyett 30 kr.  
Lónyai Menyhért. 50 kr. helyett 30 kr.  
Scitovszky János, herceg-prímás. 50 kr. helyett 30 kr.  
Somsich Pál. 50 kr. helyett 30 kr.

### Vegyes képek.

A magyar académia jelképe. Színes alnyomat-  
tal. 1 ft. 50 kr. helyett — ft. 80 kr.  
Apetheozis Kazinczy évszázados emlékére. Színes  
alnyomattal. 1 ft. helyett — ft. 60 kr.  
A bojtár. 2 ft. helyett — ft. 80 kr.  
A csikós. 2 ft. 50 kr. helyett 1 ft. 50 kr.  
A régi huszárok. 2 ft. 50 kr. helyett 1 ft. 50 kr.  
Jézus Krisztus arcképe. Nagy regalíven. 2 ft. hely.  
Szent István király arcképe. Színes alnyomás-  
sal nagy 4-rét alakban. 50 kr. helyett — ft. 30 kr.  
Kazinczy F., Berzsenyi D., Gróf Széchenyi I.,  
Kisfaludi Sándor arcképei egy lapon, széles  
4-rét chinali papíron. 1 ft. helyett — ft. 60 kr.  
Az 1848-ki országgyűlés megnyitása. 3 ft. helyett 2 ft. — kr.  
Gyászmise gr. Széchenyi Istvánért Pesten. Nagy  
színes alnyomatu kép 1 ft. helyett — ft. 60 kr.  
Gróf Széchenyi István a halhatatlan 1859-ki  
életü melléskor után. 1 ft. helyett — ft. 60 kr.  
A nemzet legelső napszámosa gróf Széchenyi  
István, allegorikai rajzokkal. 1 ft. helyett — ft. 60 kr.

### Börne's

Börne's sämtliche Schriften, Hamburg, 12 kötet.  
fényes díszkötésben 25 ft. helyett 20 ft. — kr.  
Weber C. J. Demokritos, Briefe eines lach-  
endenden Philosophen, 12 kötet. fényes dísz-  
kötésben. 15 ft. helyett 12 ft. — kr.  
Polko E. Dichtergrüsse, díszkötésb. 4 ft. h. 3 ft. — kr.  
Casanova's Memoiren, herausgegeben v.  
Herni, Hamburg, 12 kötet. díszkötés, 30 ft. h. 20 ft. — kr.  
Brokhaus, Conversations Lexicon, 10. Aufl.  
16 kötet, fényes díszkötésben 50 ft. helyett 36 ft. — kr.  
Goethe's sämtliche Werke, 40 kötet. 20 gyö-  
nyörű díszkötésben, 45 ft. helyett 30 ft. — kr.  
Freiligrath, Dichtung und Dichter eine An-  
thologie 6 ft. helyett 4 ft. — kr.  
Heine Heinrich, sämtliche Werke recht-  
mässige Original Ausgabe, 20 kötet. fényes  
díszkötésben, 45 ft. helyett 40 ft. — kr.  
Schiller's sämtliche Werke, 12 kötet. fényes  
díszkötésben, 14 ft. helyett 10 ft. — kr.  
Shakespeare's sämtliche Werke 12 kötet.  
4 díszkötésben, 10 ft. helyett 5 ft. — kr.  
Thomas a Kempis Nachfolge Christi, dísz-  
kötésben 2 ft. helyett 1 ft. 50 kr.  
Wenedigs Kunstschatze, Gallerie der  
Meisterwerke, Venetianische Malerei, in Stal-  
stich mit erlautenden Text von Pecht, 15 ft. h. 10 ft. — kr.  
Reise der oesterreichischen Fregatte Novara,  
um die Erde in den Jahren 1857, 1858,  
1859. I. Band. 1-15. II. 1-15. 9 ft. h. 6 ft. 60 kr.  
Das wiedergefundene Zauber-Buch des  
Alberti Parvi. 80 kr. helyett — fr. 50 kr.  
Bonnel. M. Fabii Quintiliani institutionis ora-  
toriae liber decimus. 40 kr. helyett — ft. 30 kr.  
Ahn F. Französisches Lesebuch für Gymna-  
sien und höhere Bürgerschulen, 1 ft. 40 kr. h. 1 ft. — kr.  
Die Wahrsagerin Lenormand deren Le-  
ben und Wirken ihre Freundschaft zur Kai-  
serin Josephine 50 kr. helyett — ft. 30 kr.  
Ebener, Englisches Lesebuch für Schulen und  
Erziehungsanstalten 1. Stufe. Hannover, 50 kr. h. — ft. 40 kr.  
Schubert der rationelle Brennebetrieb wo-  
durch mindestens  $\frac{1}{3}$  hoher Spiritusstrag  
erzielt wird, nebst Anweisung zur Bereitung  
der Presshöfe 1 ft. 50 kr. helyett 1 ft. — kr.  
Gleich. Wegweiser für Operfreunde nebst Bio-  
graphien und Componisten. 2 ft. helyett 1 ft. — kr.  
Schmidt. Vollständiges französisch-deutsches  
und deutsch-französisches Handwörterbuch.  
24. Auflage. 4 ft. helyett 3 ft. — kr.  
Cürrie's Anleitung die im miteren und nörd-  
lichen Deutschland wildwachsenden und an-  
gebaute Pflanzen, auf eine leichte und siche-  
re Weise durch eigene Untersuchung zu be-  
stimmen. 10. Auflage 1860. Kitlitz. 2 ft. h. 1 ft. 50 kr.  
Schmidt H. Ch. Ambr. Blacklock's englische  
Schafzucht oder die Veredlung des Schafs,  
seine Behandlung in gesunden und krank-  
haften Zustände. 2 ft. helyett 1 ft. 50 kr.  
Haltrich. Deutsche Volksmärchen aus dem  
Sachsenlande in Siebenbürgen 1856. 3 f. h. 2 ft. — kr.  
Christof Schmied. Pauline. Die Stif-  
terin einer klein Kinder-Schule 1 ft. helyett — ft. 50 kr.  
Klara, oder die Gefahren der Unschuld. 1 ft. h. — ft. 50 kr.  
Demosthenes. Olyische Reden, griechisch  
und deutsch, mit kritischen und erklärenden  
Anmerkungen. 80 kr. helyett — ft. 50 kr.  
Schäffer. Leitfaden für den Unterricht in  
der Orthographie. 80 kr. helyett — ft. 50 kr.  
Wilson Robert. Giegler's practische An-  
leitung zum englisch sprechen. 75 kr. helyett — ft. 50 kr.  
Fliessbach, l'echo de Paris. Eine Samm-  
lung französischer redensarten. 1 ft. 40 kr. h. 1 ft. — kr.  
Exerzier Regiment, für die k. k. Li-  
nien- und Gränz-Infanterie. 1 ft. 60 kr. h. — fr. 80 kr.  
Landkarte der Herzogthümer Schleswig, Hol-  
stein und Lauenburg. 80 kr. helyett — ft. 40 kr.  
Gesetz vom 13. December 1862, gültig für  
das ganze Reich. 40 kr. helyett — ft. 20 kr.  
Müller, Grundriss der Physik und Meteorö-  
logie. 7. vermehrte Auflage. Braunschweig.  
3 ft. 80 kr. helyett 2 ft. 80 kr.

Henze Adolf. Die Chirogrammatomantie oder  
Lehre der Handschriftentendunt. Leipzig,  
1862. 5 ft. helyett 3 ft. — kr.  
Hoffmann Hermann. Witterung u. Wachs-  
thum, oder Grundzüge der Pflanzenklimato-  
logie, mit einer lithogr. Tafel in Farben-  
druck. 8 ft. helyett 5 ft. — kr.  
Rudolph Ludwig. Die Pflanzendecke der  
Erde populäre darstellung der Pflanzengeo-  
graphie für gebildete Naturfreunde. 7 ft. h. 4 ft. 50 kr.  
Wunderlich. Handbuch der Pathologie und  
Therapie. II-te vermehrte Auflage in 4  
Bänden. 36 ft. helyett 20 ft. — kr.  
Die Garantien der Macht und Einheit Öster-  
reichs. Leipzig. 1 ft. 50 kr. helyett — ft. 80 kr.  
Arndts. Lehrbuch des Pandekten. 4. Auf-  
lage. 7 ft. helyett 4 ft. — kr.  
Kapper Em. Die diätetische Heilmethode auf  
Grund des Naturheilverfahrens nach Schroth.  
Priessnitz. Prag, 1864. 60 kr. helyett — ft. 40 kr.  
Pillvax Johann. Lehrbuch der Hubeschlags-  
lehre, mit in-begriff der Lehre vom Klauen-  
beschlage. 2 ft. helyett 1 ft. — kr.  
Boussingault J. B. Beiträge zur Agricul-  
tur Chemie und Physiologie. 3 ft. helyett 2 ft. — kr.  
Boussingault. Die Landwirtschaft in ihren  
Beziehungen zur Chemie, Physik und Me-  
torologie. 3. Bd. 6 ft. helyett 4 ft. 50 kr.  
Hugo Victor les misérables 10 kötet fényes  
díszkötésben 35 ft. helyett 25 ft. — kr.  
Cornille theatre avec notes et commen-  
taires 2 kötet díszkötésben 5 ft. helyett 4 ft. — kr.  
Education maternelle simples leçons d'une  
mère a ses enfants par madame amable  
Tastu 6 ft. helyett 4 ft. — kr.  
Germam-Sarrut. Les fils d'Arpad. Etude  
historique 3 ft. helyett 1 ft. 50 kr.  
Vilhart J. Cavour 80 kr. helyett — ft. 40 kr.  
Montalambert. Une nation en deuil la Po-  
logne. 1 ft. helyett — ft. 50 kr.  
Proudhon P. J. Les majorats litteraires. Exa-  
men d'un projet de loi ayant pour but de  
créer, au profit des auteurs et artistes, un  
monopole perpétuel. 1 ft. 40 kr. helyett — ft. 60 kr.  
Proudhon P. J. Si les traités de 1815, ont  
cessé d'exister? II. Edition. 1 ft. helyett — ft. 50 kr.  
Dora d'Istria. La vie monastique dans l'  
église orientale. II. Edition. 2 ft. 30 kr. h. 1 ft. — kr.  
D'Auriac E. Histoire anecdotique de l'in-  
dustrie française. Paris. 2 ft. 40 kr. helyett 1 ft. — kr.  
Genlis M. Mademoiselle de la Fayette suivie  
de nouvelles 2 ft. 50 kr. helyett 1 ft. 50 kr.  
Tastu M. A. Mademoiselle de Clermont suivie  
de nouvelles. Paris. 2 ft. 50 kr. h. 1 ft. 50 kr.  
Töpffer R. Premiers voyages en Zigzag, ou  
excursions d'un pensionnat en vacances. Gar-  
nier Frères. díszkötésben 18 ft. helyett 12 ft. — kr.  
Janin Jules. Les Symphonies de l'hiver.  
Paris. díszkötésben 15 ft. helyett 10 ft. — kr.  
Histoire des naufrages, delaiement de ma-  
telot hivernages, d'après M. Eyries, nouvelle  
édition par Ernest Faye. Paris. díszkötésben  
10 ft. helyett 8 ft. — kr.  
Blanchard Pierre, La Robinson Suisse  
ou récit d'un pere de famille díszkötésben  
5 ft. helyett 3 ft. — kr.  
Roy J. J. E. l'empire du brésil souvenirs  
de voyage par N. X. 1 ft. 50 kr. helyett 1 ft. — kr.  
Roy J. E. le brave Crillon histoire de Louis  
des balbes de Berton de Crillon. Surnommé  
le brave díszkötésben 1 ft. 50 kr. helyett 1 ft. — kr.  
Genlis M. Le Siège de la Rochelle ou le mal-  
heur et la conscience 2 ft. 50 kr. helyett 1 ft. 50 kr.  
Chateaubriand, les martyrs suivis des Re-  
marques. Paris. 2 ft. 50 kr. helyett 1 ft. 50 kr.  
Corneille P. Oeuvres complètes suivies des  
oeuvres de Thomas Corneille 5 volumes 8 h. 6 ft. — kr.  
Plouvier Edouard. La belle aux cheveux  
bleus. Paris. 2 ft. helyett 1 ft. — kr.  
Sand George Constance verrier. 2 ft. hely.  
„ Valentine. Paris. 2 ft. helyett 1 ft. — kr.  
Nariac Jules. Sur le rail. Paris. 2 ft. helyett 1 ft. — kr.  
Bury. Le Chevalier de Chasot. Memoires du  
temps de Frédéric le Grand. Paris. 2 ft. h. 1 ft. — kr.  
Michelet J. La femme. III. Edition. 2 ft. 50 h. 1 ft. 50 kr.  
„ „ „ díszkötésben. 3 ft. helyett 2 ft. — kr.  
Morel l'esprit des allemands. Paris. díszkötésben  
3 ft. helyett 2 ft. — kr.  
Théâtre de pierre et de Thomas Corneille 2  
volumes. díszkötésben 5 ft. helyett 4 ft. — kr.  
Lavergne Alex. Le Cadet de famille. 3  
volumes. díszkötésben. 4 ft. helyett 3 ft. — kr.  
Oeuvres posthumes de Béranger. Paris 4 ft. h. 3 ft. — kr.  
Achard Amédée Les dernières marquises. Paris.  
Bernard Charles Le paravent. Paris.  
„ „ „ Le gentilhomme Campagnard. 2 vol.  
Bernard Charles un homme sérieux 1859 Paris.  
Dasch Comtesse Les galanteries de la cour de Louis XIV.  
La régence. Paris  
„ „ „ Les galanteries de la cour de Luis XV. Les mai-  
tresses du roi. Paris  
„ „ „ La marquise de parabère. Paris  
Murger Henri les buveurs d'eau. Paris  
„ „ „ Madame olympé. Paris

Table with 2 columns: Title and Price. Includes books like 'Karr A. Encore les femmes. Paris', 'Berton Caroline. Rosette.', 'Eyma Xav. aventuriers et corsaires. Paris'.

Table with 2 columns: Title and Price. Includes books like 'Paul Féval. Le poisson d'or. Paris 2 vol.', 'Sand George Elle et Lui 2 vol.', 'Achar d'Amédée l'eau qui dort. 80 kr. h.'

Table with 2 columns: Title and Price. Includes books like 'Bajza, Világtörténet. A hajdankor. 2 kötet', 'Bernard K. A., A koros hölgy, fordította', 'Petőfi Sándor, füze - ft. 54 kr. helyett'.

DEMJÉN LÁSZLÓ könyvkereskedésében megjelent. Includes a list of books and prices, and a note: 'Egyszerre megrendelve csak 10 ft.'

Table with 2 columns: Title and Price. Includes books like 'Hangjegyek leszállított áron.', 'Adler Vincent 4 moreaux pour Piano 1 ft. helyett', 'Apollo pour deux violons Lucrétia B. 1 ft. helyett'.

Table with 2 columns: Title and Price. Includes books like 'Frank Laura Csárdás', 'Kemenesi Csárdás', 'Malvina', 'Luiza', 'Margit'.

Table with 2 columns: Title and Price. Includes books like 'Vidor E. Abból a javából, csárdás', 'Willmers R. Sobri dal, ábránd', 'Ziegler. Palotás', 'Ábrányi. Repülő fejszék. Ezt a kerek erdőt'.

Table with 2 columns: Title and Price. Includes books like 'Székely Imre. Tündeképek', 'Kilenczet ütött, 11-ik ábránd', 'Naptól virít, 10-ik', 'Hunyadi László'.

Olajfestményhez tökéletesen hasonló képek melyek DEMJÉN LÁSZLÓ-nál Kolozsvárt kaphatók vagy megrendelhetők.

Table with 2 columns: Title and Price. Includes paintings like 'Nagy szent Kereszt ut', 'Egyes állomások 15 ft.', 'Madonna. Murillo után nagy', 'József a kis Jézussal'.

Ezekhez szép aranyozott tükör-rámák olcsó gyári áron adatnak.

Magyar föld- és éggömbök iskolák és tanulók számára DEMJÉN LÁSZLÓ-nál Kolozsvárt főpiacz. Includes an illustration of a globe and a list of products.

BÉCSI ÚJ ES KITÜNŐ PIANINOK ZONGORÁK HARMONIUMOK. Includes an illustration of a piano and a list of products.